

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра адміністративного менеджменту та ЗЕД

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни **„ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА**

КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ”

для підготовки фахівців ОКР „Бакалавр”

за напрямом 6.03061 - “Менеджмент”

(курс – 4; семестр – 8)

Робоча навчальна програма складена к.е.н., доцентом кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності Дібровою Ларисою Василівною

Робоча навчальна програма обговорена і схвалена на засіданні кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності.

Протокол № 1 від 14 травня 2014 року.

Ухвалено Вченою радою факультету аграрного менеджменту Протокол №3 від 29 травня 2014 року.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ПО ТЕМАХ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. КОМЕРЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ В СИСТЕМІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Тема 1.

Міжнародні комерційні операції: суть, зміст та види

Поняття міжнародної комерційної діяльності. Основні напрямки сучасної міжнародної комерційної діяльності та їх особливості. Етапи підготовки міжнародної комерційної угоди. Зміст поняття «міжнародна торгова угода». Види міжнародних торгових угод.

Суть та значення міжнародних комерційних угод з купівлі-продажу товарів. Характеристика основних видів зовнішньоторгових угод з купівлі-продажу товарів. Особливості експортних, імпорتنих, реекспортних та реімпорتنих операцій.

Товари в матеріально-речовій формі як об'єкти зустрічних угод. Характеристика класифікацій зустрічних угод та їх відмінності. Основні види міжнародних компенсаційних угод. Суть та характеристика товарообмінних та компенсаційних угод на безвалютній основі. Угоди з одночасною поставкою (бартерні угоди, пряма компенсація). Угоди довгострокового виконання (базові угоди, угоди про товарообмін на основі листів-зобов'язань, протоколи про товарообмін). Суть та характеристика компенсаційних угод на комерційній основі. Короткострокові компенсаційні угоди (часткова компенсація, повна компенсація, трьохстороння компенсація). Зустрічні закупки (паралельні угоди, джентльменські угоди, договори з передачею фінансових зобов'язань). Авансові закупки. Суть та характеристика компенсаційних угод на основі договорів про виробничу співпрацю. Великомасштабні довгострокові компенсаційні договори із зворотною закупкою товару (угоди, в яких зобов'язання по компенсації перевищують вартість товарів які поставляються; угоди, в яких зобов'язання по закупках прирівнюються або нижче від вартості устаткування, яке поставляється). Угоди про “розподіл продукції”. Угоди “розвиток-імпорт”.

Особливості торгівлі послугами та її порівняльна характеристика з торгівлею товарами. Класифікація зовнішньоторгових угод з купівлі-продажу послуг. Основні та обслуговуючі угоди з купівлі-продажу послуг, їх характеристика та відмінності. Інжинірингові та ре інжинірингові угоди. Поняття та види орендних угод. Лізингові угоди. Фінансовий і оперативний лізинг. Туристичні послуги. Види туристичних послуг. Операції по обслуговуванню товарообігу та їх види.

Суть та особливості зовнішньоторгових угод з купівлі-продажу об'єктів інтелектуальної власності. Угоди з торгівлі результатами науково-технічних досліджень. Ліцензійні операції. Особливості та характеристика угод з торгівлі об'єктами авторського права.

Тема 2.

Вибір та вивчення партнерів при виході на зовнішні ринки

Поняття контрагентів та основні контрагенти, які діють на світовому ринку. Поняття фірми. Основні критерії за якими класифікуються контрагенти на світовому ринку: торгові, промислові, транспортні, страхові фірми; акціонерні компанії, товариства з обмеженою відповідальністю; приватні, державні і кооперативні фірми; національні, іноземні і змішані фірми; великі, дрібні і середні компанії.

Вибір партнерів на світовому ринку. Характеристика основних та специфічних факторів, які визначають вибір торговельного партнера. Вивчення технологічних, науково-технічних, організаційних, економічних та правових аспектів діяльності потенційних партнерів. Поняття “ділова репутація (ділове реноме)” та його наповнення.

Інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. Основні інформаційні джерела, що використовуються для вивчення потенційних фірм-партнерів, класифікація та їх характеристика. Довідники про фірми, публікації фірм (річні звіти, каталоги, ювілейні та рекламні видання, проспекти), матеріали спеціалізованих інформаційних компаній, періодичної преси. Основні види довідників.

Механізм організації роботи зі збору інформації та вивченню фірм-партнерів. Досьє фірми. Основні його складові. Карта фірми. Основні відомості, що заносяться в карту фірми. Збирання, опрацювання та систематизація даних про переговори. Збирання, опрацювання та систематизація даних про ділові відносини.

Звітність фірм. Структура річного звіту підприємства. Фінансовий звіт як найважливіша частина річного звіту. Баланс підприємства. Аналіз рахунків прибутку і збитку, рахунок поступань і витратні кошти. Основні показники, що характеризують підприємство. Аналіз показників економічного потенціалу підприємства. Аналіз ефективності діяльності підприємства. Показники конкурентоздатності підприємства. Аналіз показників фінансового стану підприємства.

Тема 3.

Підготовка міжнародних торгових угод, аналіз і розрахунок контрактних цін

Поняття та ознаки світової ціни. Види цін, які існують на світових товарних ринках. Основні джерела про середньосвітові ціни.

Визначення рівня контрактних цін. Показники, що використовуються для аналізу динаміки цін і визначення їх рівня. Контрактні ціни. Біржові котирування. Довідкові ціни. Прейскуранти і цінники. Ціни пропозицій. Індeksi цін.

Аналіз поточних цін світового ринку. Методи аналізу цін. Порівняльний метод аналізу цін: аналіз біржових котирувань, аналіз акційних цін, аналіз

довідкових і прейскурантних цін. Розрахунковий метод аналізу цін: метод питомої вартості; метод наближеної калькуляції.

Способи фіксації ціни в контракті. Тверда ціна. Періодично тверді ціни. Рухома ціна. Ковзна ціна.

Особливості ціноутворення в ході укладання зовнішньоторгових угод. Цінові умови зовнішньоторгових контрактів. Формування контрактних цін. Приведення контрактних цін. Приведення ціни за базисом поставки зовнішньоторгової угоди.

Ціновий аналіз і розрахунок цін по експорту та імпорту в зовнішньоторгових контрактах. Поняття конкурентного листа.

Аналіз системи скидок, які використовуються в світовій торговій практиці. Види скидок. Бонусні, сезонні, дилерські скидки. Закриті скидки. Скидки з ціни, які можуть надаватися покупцю при збільшенні обсягів замовлень. Скидки «сконто». Спеціальні та інші види скидок.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ УГОД

Тема 4.

Зовнішньоекономічний договір (контракт)

Поняття та види зовнішньоекономічних контрактів. Функції зовнішньоекономічних контрактів.

Правові аспекти регулювання зовнішньоторговельного договору купівлі-продажу. Віденська конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товару.

Структура і зміст зовнішньоторговельної угоди з купівлі-продажу товарів. Класифікація умов зовнішньоекономічних контрактів. Суттєві та несуттєві умов контракту.

Преамбула, вимоги до її змісту. Предмет контракту. Порядок встановлення і одиниці виміру кількості товару в контракті. Способи описання якості товару. Термін і дата поставки. Базові умови поставки. Ціна контракту - визначення одиниці виміру, базису, валюти ціни, способу фіксації. Платіж - визначення валюти, строків, способів, форми розрахунків. Упаковка та маркування товару - визначення якості, способу оплати, переліку інформації, що повинна бути на ній. Умови здачі-приймання товару. Форс-мажорні обставини - визначення, порядок опису і застосування. Санкції і рекламації - види санкцій, послідовність рекламаційної діяльності. Арбітраж. Перелік законодавчих та нормативних актів України, що регламентують питання форми, порядку укладання та виконання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Процедура обліку (реєстрації) зовнішньоекономічних контрактів вітчизняних виробників.

Поняття типового контракту. Характеристика форм та способів використання типових контрактів.

Тема 5.

Базисні умови поставок товарів

Історико-еволюційний розвиток міжнародних правил тлумачення торгових термінів «ІНКОТЕРМС». Характеристика та основні зміни в редакціях ІНКОТЕРМС. Загальна характеристика базових умов контрактів купівлі-продажу. Зміст базових умов ІНКОТЕРМС: обов'язки продавця та обов'язки покупця по доставці товару. Класифікація умов ІНКОТЕРМС за видами транспорту, який використовується для доставки товару. Визначення моментів переходу ризику і витрат з продавця на покупця згідно з ІНКОТЕРМС.

Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи Е.

Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи F.

Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи С.

Зміст та характеристика умов ІНКОТЕРМС групи D.

Основні відмінності ІНКОТЕРМС 2000 від попередніх редакцій міжнародних правил тлумачення торгових термінів. Специфіка застосування термінів ІНКОТЕРМС 2000.

Митна очистка.

Тема 6.

Особливості укладення угод з купівлі-продажу товарів

Поняття експорту та експортних товарів. Сутність та види експортних операцій. Причини поширення експорту. Переваги і ризики проведення експортних операцій. Різновиди експорту: прямий та непрямий експорт.

Поняття імпорту. Основні види імпортних операцій. Способи придбання імпортних товарів. Переваги і ризики проведення імпортних операцій.

Особливості здійснення зовнішньоторгових операцій з сировинними та продовольчими товарами. Алгоритм проведення основних зовнішньоторгових операцій зарубіжними виробниками і споживачами продукції, що проходить через експортні та імпортні фірми.

Особливості здійснення зовнішньоторгових операцій з непродовольчими товарами. Специфіка поставок машин і обладнання у готовому до експлуатації вигляді. Експорт продукції у розібраному вигляді. Алгоритм здійснення операцій між експортером та імпортером у поставках машин і обладнання.

Різновиди експортних та імпортних операцій. Поняття реекспорту. Мотиви проведення реекспортних операцій. Визначення основних дій сторін при здійсненні реекспортних операцій. Товари, які є об'єктами реекспортних операцій.

Поняття реімпорту. Мотиви проведення реімпортних операцій. Визначення основних дій сторін при здійсненні реімпортних операцій. Товари, які є об'єктами реімпортних операцій.

Специфічні форми торгівлі. Біржова торгівля. Предмети біржової торгівлі. Біржі реального товару та ф'ючерсні біржі. Характеристика

найбільших міжнародних біржових центрів. Міжнародні аукціони. Найбільші центри проведення міжнародних аукціонів. Міжнародні торги. Відкриті та закриті торги. Розвиток специфічних форм торгівлі в Україні.

Тема 7.

Особливості здійснення угод зустрічної торгівлі

Передумови розвитку зустрічної торгівлі. Поняття зустрічної торгівлі. Форми зустрічної торгівлі, що використовуються при веденні зовнішньоекономічної діяльності.

Класифікація міжнародних зустрічних операцій. Товарообмінні і компенсаційні угоди на безвалютній основі: бартерні операції, прямі компенсаційні операції.

Компенсаційні угоди на комерційній основі: часткова та повна компенсація, трьохстороння компенсаційна угода; зустрічні закупівлі: угоди типу “офсет”, угоди типу “світч”, джентльменські угоди; авансові закупівлі.

Компенсаційні угоди на основі виробничого співробітництва: великі довгострокові компенсаційні угоди із зворотною закупівлею товарів, угоди про “розподіл продукції”, угоди “розвиток-імпорт”. Особливості використання зустрічної торгівлі в Україні, законодавчі акти, що її регламентують.

Тема 8.

Особливості укладення орендних угод

Поняття оренди. Види міжнародних орендних операцій: рентинг, хайринг, лізинг. Об’єкти міжнародної оренди.

Економічна суть лізингу. Основні відмінності лізингу від звичайних орендних операцій. Предмети і суб’єкти лізингу. Схеми лізингових операцій. Види міжнародного лізингу: оперативний, фінансовий лізинг. Переваги та недоліки лізингу. Лізингові платежі: основні схеми лізингових платежів, методи розрахунку лізингових платежів. Комерційні інтереси учасників міжнародних лізингових операцій.

Розвиток експортних та імпортних лізингових операцій в Україні. Законодавчо-правова база, що регулює лізингову діяльність в Україні.

Особливості укладення лізингових угод.

Тема 9.

Особливості укладення посередницьких угод

Методи здійснення експортно-імпортних операцій: прямий та непрямий (через торгових посередників).

Поняття “торгово-посередницькі операції”. Переваги та недоліки торгово-посередницьких операцій. Суб’єкти міжнародних торгово-посередницьких операцій: торгові фірми, комісійні та агентські фірми. Особливості вибору посередників. Функції, які виконують торгово-посередницькі фірми.

Види торгово-посередницьких операцій: операції з перепродажу, комісійні, агентські та брокерські операції.

Особливості укладення торгово-посередницьких угод: угод про надання права на продаж, комісійних та консигнаційних угод, договорів доручень.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 10.

Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод

Транспортні послуги на світовому ринку послуг. Роль та значення транспорту у зовнішній торгівлі. Міжнародні перевезення. Класифікація транспортних операцій у зовнішньоекономічній діяльності. Основні етапи транспортних операцій при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Організація зовнішньоекономічних перевезень. Критерії вибору виду транспорту. Класифікація вантажу. Техніко-економічні особливості окремих видів транспорту, що використовуються в зовнішньоекономічній діяльності.

Особливості морських перевезень. Класифікація транспортних засобів морського флоту. Форми організації руху суден. Лінійне судноплавство. Поняття та типи ліній. Класифікація ліній. Коносамент. Основні функції коносаменту. Основні реквізити коносаменту. Перелік документів, що додаються до коносаменту. Види коносаменту. Характеристика наскрізного коносаменту. Трампове судноплавство. Чартер. Основні умови чартерної угоди. Види фрахтування судна у торговому мореплаванні. Особливості контейнерних перевезень. Специфіка правового регулювання міжнародних морських перевезень.

Особливості залізничних перевезень. Переваги та недоліки використання залізничного виду транспорту в зовнішньоекономічній діяльності. Поняття, структура та форма залізничної накладної. Специфіка правового регулювання міжнародних залізничних перевезень.

Особливості повітряних перевезень. Переваги та недоліки використання повітряного виду транспорту в зовнішньоекономічній діяльності. Поняття, структура та форма авіавантажної накладної. Специфіка правового регулювання міжнародних повітряних перевезень.

Особливості автомобільних перевезень. Переваги та недоліки використання вантажного автотранспорту в зовнішньоекономічній діяльності.

Поняття, структура та форма автодорожньої накладної. Специфіка правового регулювання міжнародних автомобільних перевезень.

Особливості трубопровідного транспорту.

Специфіка діяльності транспортно-експедиційних підприємств. Комплекс послуг із транспортно-експедиційного обслуговування вантажів. Структура та зміст транспортно-експедиційних угод. Правове забезпечення транспортно-експедиційного обслуговування в зовнішньоекономічній діяльності.

Поняття та особливості міжнародної логістики. Складові логістичної діяльності. Завдання та функції логістики. Види логістики.

Тема 11.

Митне оформлення експортних та імпорتنних угод

Митне оформлення зовнішньоекономічної діяльності. Митні конвенції та їх характеристика. Поняття митного режиму. Функції митних режимів. Види митних режимів. Коди митних режимів. Характеристика митних режимів.

Суть митної вартості та її функції. Алгоритм процедури декларування митної вартості. Методи визначення митної вартості. Визначення митної вартості товару за ціною угоди з ввезеними товарами. Визначення митної вартості товару за ціною угоди з ідентичними та подібними товарами. Визначення митної вартості на основі віднімання вартості. Визначення митної вартості на основі додавання вартості. Визначення митної вартості резервним методом. Визначення митної вартості у разі встановлення цінових обмежень на товари.

Процедура проходження вантажу через митний кордон України. Митне оформлення. Митні процедури. Вантажно-митна декларація (ВМД). Структура та зміст. Алгоритм митного оформлення вантажів. Митне оформлення при імпорті товарів. Блок-схема проходження митного оформлення товарів та інших предметів на митниці. Блок-схема оформлення ВМД у відділі митних доходів та платежів. Вхідний та вихідний контроль.

Сутність та значення митного контролю. Правила митного контролю. Об'єкти та суб'єкти митного контролю. Основні заходи митного контролю. Функції та принципи митного контролю. Основні форми митного контролю. Організація митного контролю при вивезенні товарів і в'їзді осіб. Декларування як складова митного контролю. Права та обов'язки декларанта.

Митний документообіг.

Тема 12.

Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічної діяльності

Позиції валютних умов контракту. Вибір валюти ціни. Способи страхування ризику валютних втрат. Види валютних застережень. Неконтрактні форми зниження ризику.

Суть міжнародних розрахунків. Способи платежу. Готівковий платіж. Авансовий платіж. Платіж в кредит. Комбінований платіж.

Основні форми розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Акредитивна форма розрахунків. Різновиди документарних акредитивів. Інкасова форма розрахунків. Розрахунки банківськими переказами. Види гарантій з метою використання платежу. Використання банківських гарантій. Оформлення банківських гарантій. Критерії вибору форм зовнішньоторгових розрахунків.

Механізм здійснення платежів чеками.

Вексельна форма платежу.

Тема 13.

Страхове забезпечення зовнішньої торгівлі

Поняття та класифікація ризиків. Структура ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Характеристика основних груп ризиків в ЗЕД: маркетингові, інформаційні, інноваційні, кон'юнктурні, транспортні.

Управління ризиками. Основні методи, спрямовані на зменшення можливих збитків. Страхування зовнішньоекономічної діяльності підприємств як основний метод управління ризиками в ЗЕД. Об'єкти та суб'єкти страхування. Комплексні види страхування. Хеджування.

Валютні ризики. Вибір стратегії захисту від валютних ризиків та її сутність. Страхування валютних ризиків.

Специфіка страхування вантажів при експортно-імпортних операціях. Види умов страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Ставки страхових платежів при страхуванні вантажів. Страхове відшкодування.

Тема 14.

Кредитування зовнішньоекономічних комерційних угод

Необхідність та роль кредитування зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародний кредит. Суб'єкти, джерела, принципи міжнародного кредиту. Класифікація кредитів. Валютні кредити. Товарні кредити. Комерційні кредити. Банківські, урядові, надані міжнародними валютно-фінансовими організаціями, довго-, середньо- і короткострокові, готівкові, акцептні, забезпечені, бланкові кредити.

Комерційний міжнародний кредит. Ціна кредиту. Способи нарахування і виплати процентів: прогресивний (лінійний), регресивний (штафельний), пропорційний (змішаний). Кредитний ризик. Вексельний кредит. Кредит за відкритим рахунком. Перевідний вексель (тратта). Згода на оплату (акцепт).

Банківське кредитування зовнішньоекономічної діяльності. Факторинг. Види факторингу: конвенційний, конфіденційний, відкритий, закритий. Форфейтинг.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

з дисципліни „Зовнішньоекономічна комерційна діяльність”

Основна

1. Дідівський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 462 с.
2. Козик В.В., Панкова Л.А., Карпак Я.С. та ін. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. Посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
3. Поєдинок В.В. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 288.
4. Прокушев Е.Ф. Внешнеэкономическая деятельность. Инкотермс 2000: Учебное пособие. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2004. – 307 с.

Додаткова

1. Агеев С.Я., Чепінога В.І. Зовнішньоекономічна діяльність: основи, маркетинг, менеджмент, облік, ефективність: Навч. Пос.: Харків, 2006. – 480 с.
2. Алексеев И.С. Управление внешнеэкономической деятельностью: Учебное пособие / Под ред. Проф. В.А. Трайнева. – М.: ИТК «Дашков и К», 2002. – 304 с.
3. Владимиров К.Н., Бардачова В.Ю. Митне регулювання: Навчальний посібник. – 2-ге вид. – Херсон: Олді-плюс, 2002. – 336 с.
4. Грачев Ю.Н. Внешнеэкономическая деятельность. Организация и техника внешнеторговых операций: Учебно-практическое пособие. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2001. – 592 с.
5. Гребельник О.П. Основы зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 384 с.
6. Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність” // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 29. - С. 337 (зі змінами; див. подальші видання Відомостей). Див. сервер ВР України. www.rada.kiev.ua.
7. Захаров к.В., Цыганок А.В., Бочарников В.П., Захаров А.К. Логистика, эффективность и риски внешнеэкономических операций. К.: ИНЭКС, 2001. – 237.
8. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів / І.В. Багрова, Н.І. Редіна, В.Є. Власик, О.О. Гетьман; За ред.. д-ра екон. Наук, проф.. І.В. Багрової. – Київ, Центр навчальної літератури, 2004.
9. Кваша С.М. зовнішньоекономічна діяльність АПК України: стан, стратегія і тактика. К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2000, - 252 с.
10. Киреев А. П. Международная экономика: В 2-х ч. - Ч. 1. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. Учеб. пособие. - М.: Междунар. Отношения, 2000. - 416 с.

11. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Сіваченко І.Ю. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник; 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 792 с.
12. Козак Ю.Г., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В. та ін.. Міжнародна економіка: Навч. Посіб. – К.: „АртЕк”, 2002.
13. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. Посіб. – 4-те вид., стер. – К.: Знання- Прес, 2003. – 406 с.
14. Коровин В.П., Незадоров А.Н. Внешнеэкономическая деятельность в агропромышленном комплексе. Учебное пособие. – М.: «ТД ЭЛИТ-2000», 2003 г., 464 с.
15. Кретов И.И. Логистика во внешнеэкономической деятельности: учеб. Пособие. – 2-е изд. Перераб. И доп. / И.И. Кретов. К.В. Садченко4 Акад. Внеш. Торговли. – М.: Дело и Сервис, 2006. – 256.
16. Муді Р., Поліводський О. Експортно-імпортні операції з країнами ЄС: Сільгосппродукція (посібник з правових питань). – К.: Європейська комісія, 2005. – 112 с.
17. Новицький В. Є., Плотніков О. В. Динаміка зовнішніх боргових зобов'язань України. - К.: Політ. думка, 2000. - 332 с.
18. Пересада А. А. Інвестиційний процес в Україні. - К.: Лібра, 1998. - 392 с.
19. Покровская В.В. Организация и регулирование внешнеэкономической деятельности: Учебник. – М.: Юристъ, 2002 – 456 с.
20. Руденко Л.В. Розрахункові та кредитні операції у зовнішньоекономічній діяльності підприємства: Підручник. – К.: Лібра, 2002. – 304 с.
21. Саллі В.І., Трифонова О.В., Швець В.Я. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2003, - 176.
22. Сандровский К.К. Международное таможенное право: Учебник. – 3-е изд., стер. – К.: О-во «Знання», КОО, 2002. – 461 с.
23. Сміт А. Дослідження про природу та причини багатства народів. - М., 1962 (та інші роки видання).
24. Солошенко Л. Зовнішньоекономічна діяльність: організація та документальне оформлення. – 2-ге вид., перероб. І доп. – Х.: Фактор, 2001. – 176 с.
25. Терещенко С. Основи митного законодавства України: Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. Для студентів вищ. Та серед. Спец. Навч. зал. – К.: АТ «Август», 2001. – 422 с.
26. Торгова Л.В., Хитра О.В. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчально-методичний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2006. – 512 с.
27. Торгова Л.В., Хитра О.В. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Практикум. – Львів: «новий Світ-2000», 2007. – 512 с.